

Nationalt Center for
Forebyggelse af Ekstremisme

Fra kvindelig kriger til opdrager af næste generation: Dansk kvindespecifik salafi-propaganda i et 10 års perspektiv

Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2021

Post. doc, Sara Jul Jacobsen

Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme

© 2021 Nationalt Center for
Forebyggelse af Ekstremisme

Tel. +45 72 14 27 00
E-mail: ekstremisme@siri.dk
www.stopekstremisme.dk

Oktober 2021

Alle rettigheder tilhører Nationalt
Center for Forebyggelse af
Ekstremisme.

Udgivelsen kan frit hentes på
www.stopekstremisme.dk.

Nationalt Center for Forebyggelse af
Ekstremismes udgivelser kan frit citeres
med tydelig kildeangivelse.

Fra kvindelig kriger til opdrager af næste generation: Dansk kvindespecifik salafi-propaganda i et 10 års perspektiv

Resume

Imens forskningen i høj grad har beskæftiget sig med mænds radikaliseringsmønstre og veje ind i ekstremistiske miljøer, vides der væsentligt mindre om kvinderne. Og selv om sociale medier spiller en stadig mere central rolle i islamistiske gruppers kvindespecifikke rekrutteringsstrategi, er studier af kvindespecifik propaganda på sociale medier få. Herved mangler vi viden om den online-propaganda, der er målrettet kvinder, og vi overser afgørende nuancer i det forebyggende arbejde. Denne rapport stiller derfor skarpt på den kvindespecifikke rekrutteringspropaganda delt af danske salafi-grupper på deres alment tilgængelige SoMe-profiler i en diskussion af dens karakter og udvikling over de seneste ti år (2011-2021). Rapporten henvender sig til fagprofessionelle inden for forebyggelsesområdet og placerer løbende sine punkter og pointer inden for denne kontekst. Den finder, at den kvindespecifikke propaganda har ændret sig over tid, og imens den propaganda, der florerede på sociale medier fra 2011 til og med 2017 (også) bestod af militante budskaber, er den propaganda, der er blevet delt de senere år frem til midt 2021, overvejende ikkemilitant. Rapporten diskuterer i forlængelse heraf, hvordan ikkemilitant propaganda (også) kan tjene som dynamik i radikaliseringsprocesser, og hvordan det danske forebyggelsesarbejde kan stå endnu stærkere.

Nøgleord: Ekstremisme; radikalisering; rekruttering; kvinder; sociale medier.

Kvinder har længe engageret sig i ekstremistiske miljøer og aktiviteter. I 70'erne var kvinder aktive i den venstreekstremistiske terrorgruppe Rote Armee Fraktion (RAF) i Vesttyskland (Banks 2019), og de har længe været en del af højreekstremistiske miljøer som eksempel white supremacy-bevægelser i USA eller neo-nazistiske grupper i Sverige (Latif 2020; Askanius 2021). Kvinder har også haft afgørende roller i separatistiske bevægelser som for eksempel Irish Republican Army (IRA) og fungeret som krigere for nationalistiske bevægelser som De Tamilske Tigre (LTTE) eller Kurdistans arbejderparti (PKK) (Banks 2019; Topal 2020). Dertil kommer, at der findes flere eksempler på, at kvinder har fungeret som selvmordsbombere for internationale jihadorganisationer som for eksempel al-Qaeda (Cook 2020).

Det høje antal af vestlige kvinder, der på forskellige måder tilsluttede sig konflikten i Syrien og Irak, var imidlertid alligevel et nyt fænomen. I hvert fald i det omfang vi så fra 2012 til 2016. Her forlod

flere tusinde kvinder deres hjemland og rejste til konfliktzonen for at tilslutte sig jihadistiske grupperinger – herunder især men ikke udelukkende terrorgruppen, der kalder sig Islamisk Stat (IS). Over 10 procent af alle fremmedkrigere¹, der rejste til Syrien/Irak, var kvinder, og for nogle lande udgjorde kvinder mellem 30 og 40 procent af det samlede antal fremmedkrigere. I Danmark var hver syvende fremmedkriger en kvinde (CTA 2018).

Center for Terroranalyse anslår i deres trusselsvurdering fra 2020, at terrortruslen mod Danmark fortsat overvejende kommer fra militant islamisme, og det understreges i vurderingen, at den også udgår fra kvinder (CTA 2020). Forskning på området finder også, at kvinder i stigende grad indgår i terrorangreb (Winter & Margolin 2017; Saltman & Smidt 2015; Pearson & Winterbotham 2017; von Knop 2007). Men imens forskningen i høj grad har beskæftiget sig med de mandlige fremmedkrigere og mænds radikaliseringsmønstre mere generelt, vides der mindre om kvinderne. Og selv om sociale medier spiller en stadig mere væsentlig rolle i jihadi-salafisters kvindespecifikke rekrutteringsstrategi (Klausen 2015; Pearson & Winterbotham 2017), er studier af den kvindespecifikke propaganda på sociale medier få – og inden for dansk kontekst næsten helt fraværende (med undtagelse af Jacobsen 2016; 2019; 2020).

En nyere OSCE-rapport efterspørger også mere viden om kvinder, herunder analyser af organisatorisk adfærd som for eksempel, hvordan kvinder motiveres til at tilslutte sig ekstremistiske grupper eller tage del i jihad (OSCE 2019). Særligt relevant for denne rapport efterspørger forskningen såvel som det forebyggende arbejde også et større fokus på og forståelse af den ikke-militante kvindepropaganda med henblik på at skabe en mere nuanceret tilgang til forebyggelse i dag (Winterbotham 2020; Gentry 2020; Brown 2020; Cook 2020).

Derfor vil rapporten i det følgende præsentere den danske kvindespecifikke propaganda - militant såvel som ikkemilitant. Dette skal skabe en indsigt i, hvordan det danske, online salafi-miljø har ændret sig over tid. Men det skal også skabe en mere nuanceret forståelse af propagandaen og potentielt en mere nuanceret forståelse af, hvorfor nogle kvinder tiltrækkes af ekstremistiske miljøer. Formålet er sidst men ikke mindst at åbne op for en diskussion af, hvordan ikkemilitant propaganda (også) kan tjene som dynamik i radikaliseringsprocesser. Også i de tilfælde, hvor det ikke har været intentionen hos afsenderen af propagandaen, og hvor den specifikke gruppe hverken kan defineres som ekstremistisk eller billiger militante handlinger. Rapporten er målrettet

---

¹ En fremmedkriger forstås her som en privatperson, der har forladt sit hjemland for at rejse til et konfliktområde (fx Syrien/ Irak) for på den ene eller den anden måde at tilslutte sig konflikten.

fagfolk inden for forebyggelsesområdet og placerer løbende sine pointer inden for denne kontekst.

Rapporten finder, at den kvindespecifikke propaganda har ændret sig over tid, og imens den propaganda, der florerede på sociale medier fra 2011 til og med 2017, (også) bestod af militante budskaber, er den propaganda, der er blevet delt de senere år til midt 2021, overvejende ikke-militant. Rapporten præsenterer kort sin metodiske fremgangsmåde og ser derefter på propagandaen fra 2011 til og med 2017. Her præsenterer rapporten, hvordan propagandaen kaldte kvinder til væbnet jihad gennem referencer til skriften og argumentet om, at væbnet forsvar er en pligt for kvinder, når islam er under angreb. Ved et nærmere blik på den propaganda, der er blevet delt de senere år frem til midt 2021, finder rapporten imidlertid, at denne propaganda i højere grad er centreret omkring fortællinger om en strukturel bekæmpelse af muslimer og islam i Danmark. Disse fortællinger placeres især inden for emner som (anti)feminisme, søsterskab og kvindens rolle som mor, og der kaldes til modstand mod det, der opleves som et politisk angreb på 'den muslimske kvinde'. Rapporten argumenterer for, at den propaganda, der er blevet delt de seneste år, hermed favner langt bredere og adresserer langt flere end den tidligere propagandas kald til væbnet jihad i Mellemøsten, og den reflekterer i forlængelse heraf over, hvordan ikke-militant propaganda (også) kan tjene som dynamik i en radikaliseringsproces. Rapportens punkter opsamles i konklusionen, der også opsummerer, hvilken betydning den fremsatte viden har for de fagprofessionelle, der arbejder med forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme².

---

² Begreberne defineres efter den nationale handlingsplan: "Ekstremisme betegner personer eller grupper, som begår eller søger at legitimere vold eller andre ulovlige handlinger med henvisning til samfundsforhold, de er utilfredse med" (Den nationale handlingsplan 2016). "Radikalisering betegner en kortere eller længerevarende proces, hvor en person tilslutter sig ekstremistiske synspunkter eller legitimerer sine handlinger efter ekstremistisk ideologi" (Den nationale handlingsplan 2016).

Rapportens metode

Følgende afsnit præsenterer kort rapportens metodiske fremgangsmåde³. Rapporten er anden del af en tredelt serie om dansk salafi-propaganda. Afsnittet optræder også i de to andre rapporter⁴ og kan af den flittige læser undlades.

Rapporten er baseret på et open source-studie af 10 danske selvpositionerede salafi-gruppers 30+ SoMe-profiler på Facebook, Twitter, YouTube og Instagram. Studiet strækker sig datamæssigt over en tidsperiode på næsten ti år og består af 20.000+ tekst-, billede og videouploads delt af de danske salafi-grupper.

De salafi-grupper, der indgår i rapporten, er alle sunni-muslimske, men varierer i forhold til geografisk tilknytning (Jylland, Sjælland, Fyn), målgruppe (køn, alder, etnicitet m.m.), politisk engagement, accept af vold og forskelle over doktrinen. Rapporten fællesbetegner de grupper, som indgår heri 'salafi' på grund af de forskellige måder, hvorpå alle grupperne selv-positionerer sig som salafister i deres officielle online-propaganda. Måderne, hvorpå dette gøres, er for eksempel ved at udråbe sig selv som salafi, ved at understrege at de følger en ordret forståelse af skriften, eller ved at argumentere for en religiøs praksis, der er fuldt ud identisk med Profeten Muhammeds og de første tre generationer herefter. Begrebet salafisme er afledt af det arabiske udtryk *as-salaf as-salih*, der betyder 'de fromme forgængere', og som netop henviser til Profeten Muhammed og de efterfølgende tre generationer (Wiktorowicz 2006). Og salafisme som en generel tilgang til islam er kort sagt baseret på ideen om at følge i de tidlige generationers fodspor og udlede religiøs vejledning direkte fra kilderne uden at fortolke dem eller tilpasse dem til samfundet i dag (Wiktorowicz 2006).

Nogle af grupperne vil også kunne betegnes som islamister frem for (aktivistiske/politiske) salafister (jf. Wiktorowicz klassificeringsmodel). Det er imidlertid en større definitionsdiskussion inden for forskningen, som denne rapport ikke vil gå yderligere ind i. Andre grupper kunne tidligere betegnes som jihadi-salafister ud fra deres alment tilgængelige SoMo-propaganda. Det kan de

---

³ For en uddybet præsentation af metode og teori se rapporten "Metodiske refleksioner og teoretiske overvejelser i studiet af dansk online salafi-propaganda".

⁴ Se også "Rapport I: Fra væbnet kamp til værdikamp", der specifikt beskæftiger sig med det militante skift i den danske salafi-propaganda, og "Rapport III; Mandlige krigere og kvindelig ære", der beskæftiger sig med, hvordan specifikke forståelser af maskulinitet og feminitet bruges som rekrutteringsredskab i den danske salafi-propaganda.

imidlertid ikke længere på grund af ændringer i online-outreach, der formentligt udspringer af, at digitale restriktioner og initiativer mod 'online-radikalisering' herunder *takedowns* i dag begrænser, hvad der kan deles på sociale medier.

Da rapporten udtaler sig ud fra gruppernes alment tilgængelige SoMe-propaganda, samler den således grupperne i fællesbetegnelsen 'salafi' på trods af, at de potentielt kunne placeres forskelligt på de velkendte klassificeringsmodeller over salafisme. Rapporten tager i stedet sit udgangspunkt i de store forandringer, der har været på den internationale jihadarena såvel som inden for det danske salafi-miljø, siden de første danske fremmedkrigere tilsluttede sig konflikten i Syrien/Irak. Og den diskuterer i forlængelse heraf generelle mønstre og tendenser i den propaganda, der har mødt de unge på sociale medier de seneste år frem til midt 2021, i forhold til den propaganda, der mødte dem i 2011 frem til og med 2017. De grupper, der indgår i rapporten, er udvalgt, fordi de gennem de tidsperioder, hvor rapportens data er indsamlet, har været de mest toneangivende danske salafi-grupper på sociale medier. Flere af grupperne er også toneangivende i dag.

I rapportens tiårige tidsperiode har kommunikationsmulighederne på sociale medier som nævnt ændret sig væsentligt, og digitale restriktioner og initiativer mod online-radikalisering begrænser i dag, hvad der kan deles online. Mere specifikt er dele af rapportens data fra en tid, hvor forebyggende og bekæmpende initiativer mod 'online-radikalisering' var knap så veludviklede, som de er i dag. Dengang fandt *take-downs* kun sjældent sted, og digital censur på sociale medieplatforme var næsten ikkeeksisterende. Store dele af den militante propaganda, som rapporten blandt andet bygger på, er i dag fjernet fra sociale medier. Og rapporten giver derfor et unikt indblik i, hvordan propagandaen over det seneste årti har ændret sig fra også at bestå af militante budskaber til at være ikke militant.

I forhold til jihadbegrebet, bliver dette ofte oversat til 'hellig krig' og forstået som en væbnet kamp mod fjender af islam. Men det er imidlertid en forsimpning. Og jihadforståelser spænder fra en indadvendt spirituel kamp for at opnå den rette tro gennem ord og gerninger til individuel eller militær kamp for at fremme islam (Peters 2004). Imens dette er en velkendt pointe, er den ikke desto mindre afgørende at fremsætte hér. Det understreger nemlig en afgørende nuance i forhold til rapporten: At den militante salafi-propagandas jihadforståelser – såvel som verdensforståelser mere generelt – er eksempler på specifikke læsninger, oversættelsesvalg og fortolkninger af skrift og tradition. Den militante propaganda repræsenterer altså ikke danske muslimers holdninger til

jihad m.m. På samme måde omhandler rapporten ikke islam, men en retning eller politisk ideologi, om man vil, inden for islam. Rapporten omhandler hermed ikke 'dansk islam' men salafisme inden for en dansk kontekst.

Kvindespecifikke kald til væbnet kamp

Fælles for den propaganda, de danske salafi-grupper har delt over det seneste årti (2011-2021), er, at store dele af den er kvinde-specifik, forstået på den måde at den henvender sig til eller handler om kvinder. Og ser vi indledningsvist nærmere på den propaganda, der blev delt af de danske salafi-grupper fra 2011 til 2017, var denne tidsperiode defineret ved, at terrorgruppen, der kalder sig Islamisk Stat (IS), etablerede sig som selvstændig organisation, rejste sit kalifat og til sidst begyndte sin territoriale tilbagegang i Syrien/Irak. Den danske propaganda delt på SoMe i den periode er også i høj grad militant, og den kalder ikke kun mænd, men også kvinder til væbnet kamp.

Et historisk tilbageblik viser imidlertid, at jihadistiske bevægelser verden over overvejende har været enige om, at kvinder som udgangspunkt ikke bør engagere sig i væbnet jihad. Denne position har ofte været baseret på klassiske doktriner om *offensiv jihad* fra islams første år. Mere specifikt skelnes der i traditionelle fortolkninger af skriftens retningslinjer for jihad mellem offensiv og defensiv krigsførelse. Her er forskellen, at doktrinerne for offensiv jihad (*jihad al-talab*) er retningslinjer for krig mod andre stater, mens doktrinerne for defensiv jihad (*jihad al-daf'a*), er retningslinjer for den kamp, der føres, hvis egne territorier bliver invaderet, og alle må forsvare sig (Lahoud 2014; Hegghammer 2008; Wiktorowicz 2006). Således bliver offensiv jihad, dvs. militær erobring, anset for en 'kollektiv pligt' (*fard kifaya*) for voksne, stærke mænd. Omvendt bliver defensiv jihad, dvs. forsvar i tilfælde af angreb, betragtet som en 'individuel pligt' (*fard 'ayn*) for enhver, der kan forsvare sig – også kvinder (Lahoud 2014; Hegghammer 2008; Wiktorowicz 2006).

Skriftens retningslinjer stammer fra en tid, hvor man havde brug for skarpe regler for hvem, der skulle deltage i udbredelsen af islam, og hvem, der skulle forsvare egne territorier mod angreb, imens områdets stærkeste mænd potentielt var ude for at vinde territorium (Peters 2004). Imens de klassiske jihaddoktriner er blevet revideret flere gange af islamiske lærde, og fortolkningerne af jihadbegrabet har varieret siden islams begyndelse, har positionen overfor kvinder i krig været relativt konstant. Og kvindelige muslimer er generelt blevet ekskluderet fra at deltage i væbnet jihad (Peters 2004; Lahoud 2014; Winter & Margolin 2017; Cook 2020).

Dette ændrede sig, da jihadideolog Abdallah Azzam i 80'erne populariserede doktrinerne for defensiv jihad og herved kunne kridte banen op for kvinders deltagelse i væbnet kamp (Winter & Margolin 2017; Hegghammer 2020). Azzam, der har sat tydelige fingeraftryk på al-Qaedas ideologi, understregede i en velkendt fatwa den doktrinære pointe om, at defensiv jihad er en individuel pligt for enhver muslim – også kvinder (Hegghammer 2020; Lahoud 2014). Og i 2005 frigav lederen af al-Qaeda i Irak, Abu Musab al-Zarqawi, en tale hvori al-Qaeda for første gang tildelte kvinder en aktiv rolle i væbnet jihad. Zarqawi talte ud fra det pres, som sunni-muslimer på det tidspunkt blev udsat for fra besættelsen i Irak, og han krævede, at kvinder deltog i væbnet forsvar, og roste de, der allerede havde efterspurgt tilladelse til at forsvare sig med 'martyrdomsoperationer' ("Will the Religion Wane While I Live", al-Zarqawi 2005). Få måneder efter talen tog al-Qaeda for første gang offentligt ansvar for et selvmordsangreb udført af en kvinde. Og i tiden efter kom kvindelige selvmordsbombere til at spille en instrumental rolle i Irak, hvor flere kvinder med støtte fra al-Qaeda fulgte trop (Winter & Margolin 2017).

Ser vi nærmere på den danske propaganda delt på SoMe fra 2011 til og med 2017 kalder den også netop kvinder til jihad gennem referencer til skriftens jihaddoktriner, og det er kendetegnende for store dele af den danske, militante propaganda, at den lægger sig i forlængelse af Azzams fortolkning heraf. Et eksempel på dette er følgende tekst, der netop kalder kvinder til jihad ved referencer til Koranen og de sunnimuslimske retsskoler⁵. Teksten understreger indledningsvist, at den behandler den situation, der hersker, når 'fjenden forsøger at invadere et muslimsk land' og jihad er '*fard 'ayn*'. Og teksten fremhæver hermed, at der er tale om defensiv jihad. Den argumenterer i forlængelse heraf for, at jihad i sådan en situation er en forpligtigelse for enhver muslim, der er i stand til at kæmpe, og at intet i disse tilfælde kan legitimere, at man ikke tager del i den væbnede kamp. Og teksten opfordrer til at drage i jihad og have tillid til, at Allah tager sig af deres børn:

Når jihaad er fardh 'ayn, dvs. obligatorisk for ethvert individ, så er der ingen undskyldninger, så skal man drage ud, og have tawakkul på Allaah (dvs. at sætte sin lid til Allaah) at Han Azza wa Jall [den Mægtige og Majestætiske] tager af ens børn. (...) Al-Kaasaani al-Hanafi (må Allaah være ham nådig) sagde: "I en tid med generel mobilisering, som når fjenden forsøger at invadere et muslimsk land, så bliver det en individuel forpligtelse (fardh 'ayn) på hver enkelt muslim der er i stand til at kæmpe, fordi Allaah siger (fortolkning af meningen):"Marcher frem, uanset om du er let (rask,

---

⁵ Retsskolerne er bag den klassiske islamiske retslære, som blev udviklet i århundrederne efter islams opståen. Fire sunnimuslimske retsskoler har domineret muslimsk historie: Hanafi, Maliki, Shafi'i og Hanbali.

ung og velhavende) eller tung (syg, gammel og fattig)” (Al-Tawbah 9:41) (...) Som konklusion: jihaad er ikke obligatorisk for kvinder i princippet, undtagen i tilfælde af nødvendighed, såsom hvis kuffaar angriber et muslimsk land, i dette tilfælde bliver jihaad obligatorisk for kvinder (...).” (Facebook-tekst fra 2013, tekst som i upload).

Ræsonnementet i den militante del af den danske propaganda er således, at deltagelse i kamp er en pligt for kvinder i de tilfælde, hvor der er tale om defensiv jihad - eller som udtrykt i det fremsatte teksteksempel: 'i tilfælde af nødvendighed'.

Ifølge traditionelle fortolkninger af skriftens retningslinjer for jihad gælder pligten til at tage del i væbnet jihad for dem, der er bosat i det område, som er under angreb, eller dem der er i nærheden (Lahoud 2014; Hegghammer 2008a: 2008b; Wiktorowicz 2006; Peters 2004). Den militante, danske propaganda har imidlertid – ligesom den globale jihadisme - udvidet denne specificering af, hvem der er forpligtet til defensiv jihad. Og ligesom den internationale jihadpropaganda fortæller den danske, militante propaganda, at islam er under generelt angreb fra Vesten, og den præsenterer derfor jihad som en forpligtigelse for alle muslimer verden over. Hermed omfortolkes de klassiske doktriner om defensiv jihad til et moderne, globalt kald til væbnet jihad. Og den danske propaganda kalder altså kvinder til jihad ud fra argumentet om, at når fjenden angriber islam, er et væbnet forsvar nødvendigt.

Samme argument findes i Islamisk Stats online propaganda målrettet kvinder - tre år senere, i 2016. Her fremsatte gruppen følgende argument i et af sine online medier; “jihad is not, as a rule, an obligation for women, but let the female Muslim know as well that if the enemy enters her abode, jihad is just as necessary for her as it is for the man (...)” (al-Naba, 2016). Imens den danske propaganda ligner den internationale i sin fortolkning af de klassiske jihaddoktriner, var den altså i sin holdning til kvinder og kamp forud for de samtidige globale strømninger.

Islamisk Stat vedtog ved sin etablering som selvstændig gruppe og her tilhørende brud med al-Qaeda at gå tilbage til at ekskludere kvinder fra væbnet kamp. Blandt andet fordi målet om at etablere en stat inden for et kontrolleret område fik Islamisk Stat til at prioritere rekruttering af kvinder til positionen som 'state-makers' eller 'home-builders' (Winter & Margolin 2017; Speckhard 2015; 2016). Islamisk Stat havde også, siden gruppen erklærede sig for et kalifat i juni 2014, mødt tilslutning fra flere tusinder af kvinder fra områder omkring Syrien og Irak såvel som et højt antal kvinder fra den vestlige verden. Og det var derfor ikke før Islamisk Stat begyndte at miste territorium, at gruppen var nødt til at engagere sig i spørgsmålet om, hvorvidt man også

skulle rekruttere kvinder til positionen som kvindelige krigere. Men efter kalifatets sammenbrud i 2017 og gruppens tab af territorie, reformulerede gruppen sit kald fra offensiv jihad med fokus på militær erobring og etablering af kalifatet til defensiv jihad med fokus på forsvar af islam. Og hermed var gruppen også nødt til at revidere sin holdning til spørgsmålet om kvinder, der ifølge traditionelle fortolkninger er forpligtet til at kæmpe under defensiv jihad (Winter & Margolin 2017).

I juli 2017 udkom Islamisk Stat således med sit 11. nummer af *Rumiyah*, som var et af gruppens officielle magasiner med ideologisk indhold skræddersyet til kvinder. En artikel heri opfordrede i tråd med den sædvanlige organisatoriske linje kvinder til at forblive "steadfast and unshakable" til trods for modgang og til at støtte deres ægtemænd, som kæmpede mod kalifatets fjender (Winter & Margolin 2017). Imidlertid erklærede artiklen afslutningsvist, at kvinder nu kunne gribe til våben i defensiv jihad. Og kvinderne blev bedt om at "rise with courage and sacrifice in this war (...) not because of the small number of men but rather, due to their love for jihad, their desire to sacrifice for the sake of Allah, and their desire for Jannah" ("Our Journey to Allah", *Rumiyah* 2017). Herved vedtog Islamisk Stat en holdning, der lå i forlængelse af sine forgængere. Men på trods af at positionen som kvindelig kriger blev erklæret legitim, har gruppen kun i begrænset omfang kaldt kvinden til jihad i sin efterfølgende propaganda (Winter og Mangolin 2017).

Det er imidlertid ikke tilfældet i den danske online-propaganda fra 2011-2017. Her kaldtes kvinder ikke kun til slagmarken gennem referencer til skriften men også ved beretninger om de 'heroiske kvinder', der på profetens tid deltog i væbnet kamp. Den mest omtalte er Umm 'Umarah⁶, der ifølge islamisk tradition kæmpede side om side med profeten i flere kampe, herunder slaget ved Uhud (Ahmed 1992). Slaget ved Uhud er ofte citeret i dansk såvel som international propaganda – blandt andet fordi slaget også omhandlede retten til at være muslim uden at blive undertrykt såvel som forsvaret og udbredelsen af islam. Muhammed spredte sit budskab om islam i Mekka fra 613 til 622 e.Kr. Og efter flere år med undertrykkelse og forfølgelse fra Quraish-stammen, som var den stamme Muhammeds tilhørte, flygtede Muhammed og hans følgere fra Mekka til Medina, hvor de etablerede sig og skabte et lille samfund af muslimer (Ahmed 1992). Slaget ved Uhud fandt sted i 625 e.Kr. i dalen nord for Uhud-bjerget, hvor Quraish-mekkanerne angreb Muhammed og hans følgere. Den danske propaganda beretter især om Umm 'Umarahs tapperhed og heldmod på slagmarken, og om hvordan hun reddede profetens liv i en situation, hvor han og islam stod

---

⁶ Også kaldt Umm Imara, Nasiba Bint Kaab al Mazini, Nusaybah bint Ka'ab og Nasība bint Ka' b i den danske propaganda.

over for en eksistentiel trussel.

Særligt interessant er, at beretningerne om fortidens kvindelige krigere er lige så empowerende, som de er traditionsbundne og præ-moderne. Mere specifikt opsætter den danske propaganda gennem beretninger om fortidens kvindelige krigere modfortællinger til et (oplevet) vestligt syn på nutidens muslimske kvinder som passive ofre for mandsdominerede ideologier. I stedet beskriver den danske propaganda 'den muslimske kvinde' som stærk og egenrådig gennem beretninger om de kvindelige krigeres handlekraft og voldsparathed.

Et eksempel herpå er tekstudsnittet nedenfor. Teksten tager netop udgangspunkt i et vestligt syn på 'den muslimske kvinde' som 'svag', 'undertrykt' og 'tilbagestående'. Og med udgangspunkt i islams historiske kvinder modtales denne opfattelse:

"Ideen om den muslimske kvinde som et svagt, undertrykt og tilbagestående væsen er meget udbredt i den vestlige verden (...) Den muslimske kvinde – som defineret af islam i sine skrifter i form af Koranen og Sunnah – er tværtimod et stærkt og selvbevidst væsen. Hvor mange i Vesten ved, at da Profeten Muhammed (fred med ham) lå i strid med de lokale vantro stammer på den arabiske halvø, havde hans hær af troende soldater selskab af mange kvinder, der på ligeværdig måde med våben i hånd forsvarede islam mod fjenden? Kendt er især Nasiba bint Kaab al Mazini [Umm 'Umarah], som altid var med i forreste række. I et slag blev hun såret 13 gange, mistede sin ene hånd og dræbte egenhændigt i nærkamp den mand, der havde slået hendes søn 'Umarah ihjel. Nasiba var en af de kvinder, der slog ring om Profeten (fred med ham) for at forsvare ham mod fjenden i slaget ved Uhud (...) Islams historiske og modige kvinder har vist vejen dertil. Men er nutidens muslimske kvinder stærke nok til at følge den? (...)" (Facebook-tekst fra 2012, tekst som i upload).

Man kender til flere tidlige beretninger om kvinder fra profeten Muhammeds tid, der aktivt tog del i væbnet jihad. Disse er imidlertid blevet regnet som utraditionelle tapperhedshandlinger i den tidlige islamiske skrift og tradition, og de var derfor typisk udeladt i den tidlige fortolkning af kvinders position i jihad (Ness 2005). Derfor er det særligt interessant, at beretningerne ikke fremstår som enkeltstående tapperhedshandlinger i den danske propaganda. Og et fokus på fortællingerne om fortidens kvindelige krigere kan bidrage til et mere nuanceret syn på den danske propagandas tiltrækningskraft. Det giver nemlig et indblik i, hvordan propagandaen ikke kun rekrutterer til væbnet kamp med fundament i skriften, men også ved at fremstille jihad som en bekæmpelse af og modstand mod stereotype opfattelser af muslimske kvinder. Det giver også et indblik i, hvordan den militante propaganda potentielt kan være tiltrækkende, fordi den tilbyder modfortællinger til opfattelsen af islam som kvindeundertrykkende. Modfortællinger hvori

positionen som kvindelig kriger ikke kun fremstår som kilde til autenticitet men også som kilde til en stærk selvidentitet og (em)power(ment).

Af relevans herfor finder forskningen, at selvom kvinder ikke er unikke i deres motivation til at tilslutte sig ekstremistiske grupper og deler flere ligheder med mænd, er kvinder primært drevet af en religiøs ideologi, der opererede indenfor en kønsbestemt ramme (Loken & Zelenz 2018). Mere specifikt fungerede diskrimination i kvindernes vestlige hjemlande især som drivkraft i de kvindelige fremmedkrigeres beslutning om at tilslutte sig Islamisk Stat (Pearson & Winterbotham 2017; Loken & Zelenz 2018). Og en række studier inden for den kvindespecifikke litteratur finder også, at kvindelige IS-sympatisørers motivation for at tilslutte sig gruppen var mere følelseladende og drevet af personlige oplevelser såvel som en længsel efter følelsen af accept og empowerment (Pearson & Winterbotham 2017; Pearson 2018).

Vestlig feminisme og muslimsk søsterskab

Men ser vi mod den danske salafi-propaganda, der er blevet delt på sociale medier fra 2018 til midt 2021, er kaldet til væbnet jihad (næsten) væk, og den kvindespecifikke propaganda er i stedet overvejende ikke-militant. Det kan blandt andet skyldes, at det danske salafi-miljø har forandret sig det seneste årti. Flere kernepersoner fra det jihadi-salafistiske miljø i Danmark har mistet livet i Syrien/Irak, og imens tidligere grupper er opløst eller integreret i andre grupper, har eksisterende grupper fået en større følgerskare og nye grupper er kommet til. Særligt interessant er det imidlertid, at selv de grupper, der tidligere kaldte til væbnet kamp, og som stadig har fodfæste i miljøet, også har omlagt deres online outreach til overvejende at være ikke-militant. Årsagen hertil kan naturligvis være ændringer i religiøs overbevisning, men det kan også være de store ændringer, der har været på den internationale jihadarena – herunder faldet af Kalifatet. Dertil kommer, at de seneste års initiativer mod online-radikalisering i høj grad har skabt en bevidsthed omkring såvel som begrænsninger for, hvad der kan deles og blive på åbne SoMe-profiler.

Og ser vi nærmere på, hvad der mere bredt kendetegner den danske salafi-propaganda målrettet kvinder fra 2018 til midt 2021, finder vi, at den i endnu højere grad handler om at modpositionere sig Vestens syn på 'den muslimske kvinde'. Især bygger propagandaen på en ekspliciteret kritik af Vestens manglende tolerance over for muslimske kvinders ønske om at definere sig inden for et konservativt religiøst paradigme. Og propagandaen kritiserer den vestlige, liberale definition på frihed og Vestens opfattelse af, at ligestilling er noget, alle kvinder ønsker. Ifølge propagandaen

ekskluderer Vesten hermed de kvinder, der ikke ønsker frihed eller at udøve modstand mod konservative islamiske normer for bl.a. køn. Argumentet i propagandaen bliver derfor, at muslimske kvinder anses som bagud og gammeldags på grund af en fejlagtig opfattelse af, at der eksisterer et globalt kvindefællesskab, hvis fælles mål er 'frihed' og 'ligestilling'.

Den nyere salafi-propaganda målrettet kvinder præsenterer mere specifikt vestlig feminisme som forkert og unødvendig, og den fortæller islam som en ideologi og praksis, der forankrer kvinders rettigheder. Og som alternativ til et globalt kvindefællesskab opsætter propagandaen rammerne for et religiøst søsterskab inden for islam.

Paradoksalt nok modpositionerer store dele af den ikke-militante, danske propaganda sig den vestlige feminisme med feministiske argumenter. Flere af argumenterne i propagandaen minder nemlig om den postkoloniale og antiracistiske feminisme, der også sætter kvinders forskelle i fokus. Her er det grundlæggende argument, at sociale kategorier som køn, klasse og etnisk baggrund er gensidigt konstituerende både på det identitetsmæssige og det strukturelle niveau (Crenshaw 1991). Det betyder, at man som individ aldrig blot er kvinde, men at man altid også er klasse-mæssigt og etnisk placeret på en måde, der har betydning for, hvilke identiteter, der bliver mulige, vanskelige eller umulige.

Og imens det umiddelbart kan virke modstridende, at argumenterne i den salafistiske propaganda minder om argumenter inden for dele af feminismen, er det ikke nødvendigvis tilfældet. Denne del af feminismen stiller sig nemlig på minoritetskvinders side og har tilmed fået fremgang i den offentlige debat de seneste år. Og ligesom den postkoloniale og antiracistiske feminisme tilstræber den aktuelle danske propaganda at afnaturalisere logikken i hvid, vestlig feminisme. Det gøres blandt andet ved at kritisere feminismen som en ideologi, der på bekostning af ikke-vestlige kvinder, kæmper hvide kvinders frihedskamp. Fælles for den aktuelle propaganda er således, at den i sin kritik af vestlig feminisme og hvide privilegier adresserer identitetsproblematikker som en bred skare af – især unge - danske muslimer kan relatere til.

Moderskab og den næste generation

Men den ikke-militante, kvindespecifikke propaganda, der er blevet delt på sociale medier fra 2018 til midt 2021, omhandler også især moderskab og kvindens position som mor. Heri tildeles kvinder ansvaret for at føde og opdrage næste generation, og hun hyldes for sit afgørende bidrag

til videreførelsen af islam.

Denne position var også i høj grad til stede i den militante propaganda. Men i den militante propaganda var kvindens position som mor ofte centreret omkring væbnet jihad og kvinders rolle som opdragere af den kommende generation af jihadkrigere. Og den militante propaganda tildelte blandt andet kvinderne ansvaret for at "føde løver af deen ul haqq [sandhedens religion]"⁷ og fremhævede, at 'søstre' kunne støtte jihad "ved at opdrage løver, der vil kæmpe for denne Ummah!"⁸.

Og imens det kunne fremstå sådan, anser den militante propaganda på ingen måde kvinders rolle som passiv eller ubetydelig. Tværtimod er det karakteristisk for den danske, militante propaganda, at væbnet jihad fortælles som afhængig af kvinders ikke-militante position som mor. Og den danske propaganda har hermed stærke ligheder til den internationale jihadpropaganda som eksempelvis al-Qaedas, der også fremhævede mødres afgørende rolle i opdragelsen af næste generation. Her har al-Qaeda-lederen al-Zarqawi blandt andet hyldet kvinden for at være den, der "opdrager sit barn ikke til at leve, men til at kæmpe og derefter dø, så han kan leve og være fri" (oversat fra engelsk, citeret i Winter & Mangolin 2017). Og i tidlige publiceringer som for eksempel *The Islamic Ruling* og *The Role of the Women in Fighting the Enemies* opfordres kvinder også til at opmuntre børn til at deltage i væbnet kamp (Cook 2007).

Men det er ikke kun al-Qaeda, der tapper ind i kvinders position som mor. Den online-propaganda, som Islamisk Stat producerede under etableringen af deres selvudråbte kalifat, havde også især kvinders moderskab som strategisk rekrutteringsstædet. Heri kaldte gruppen kvinder til at tilslutte sig kalifatet med deres børn eller gøre *hijra* dertil for at etablere familie (Smidth & Saltman 2015; Pearson & Winterbotham 2016). Dette er i høj grad også tilfældet i den danske propaganda fra den tid. En video delt på danske salafi-grupperes SoMe-profiler opfordrede for eksempel kvinder til at drage mod Islamisk Stat i en henvisning til kalifatets børnevenlige rammer og børns omstillingsparathed. Videoen portrætterer to IS-mødres liv med idylliske klip af børn, der leger i smukke naturområder af kalifatet. Og en af kvinderne fortæller, hvordan børnene i starten skulle vænne sig til de nye omgivelser, men nu trives der: "Jeg tror, at børn hurtigt tilpasser sig. I begyndelsen var hun [datteren] lidt ulykkelig, men nu er hun ok. Jeg tror, hun elsker det her. Hun elsker at være ude og at lege udendørs. Hun er ok nu" (Video-upload fra 2014, oversat fra engelsk).

---

⁷ Tekst-upload fra 2013, tekst som i upload.

⁸ Tekstupload fra 2012, oversat fra engelsk.

Fælles for den militante del af den danske propaganda, der rekrutterede kvinder til kalifatet, var, at dette blev gjort med en fortælling om, at 'kvinders jihad' handler om mere end væbnet kamp - herunder moderskabet. Og den danske, militante propaganda understregede konsekvent, at en stat - såvel som en ideologi mere generelt - aldrig kan etableres uden kvinder.

Ifølge forskningen, indtog mange kvinder også denne position med stolthed (Saltman & Smidt 2015; Hoyle et al. 2015; Pearson og Winterbotham 2016). Og imens antallet af fremmedkrigere i henhold til de officielle tal var på sit højeste i tredje kvartal af 2013, var der også en stor stigning i forbindelse med proklamationen af kalifatet i juni 2014 (OSCE 2019). Særligt interessant er, at andelen af kvinder, der tilsluttede sig Islamisk Stat, steg fra 15% før proklamationen af kalifatet til 38% i det første år efter (OSCE 2019).

I en undren over, hvorfor flere kvinder valgte at medbringe sine børn til et konfliktramt område eller ønskede at etablere familie der, er det ifølge forskningen nødvendigt at forstå den ære og styrke, der ligger i at forstå sig selv som så afgørende en del af realiseringen af et længe ventet kalifat (Malik og Rafiq 2015; Saltman & Smidth 2015; Pearson og Winterbotham 2016). Flere studier finder også, at de kvinder, der tilsluttede sig Islamisk Stat, især var motiveret af den idealistiske idé om at være nøgleaktører i opbygningen af et kalifat og bidrage til ekspansionen heraf.

Særligt relevant for denne rapport motiveres kvinder også af ambitionen om at beskytte og sikre en bedre fremtid for deres børn (Malik og Rafiq 2015; Saltman & Smidth 2015; Pearson og Winterbotham 2016). Og netop moderskabets naturlige beskyttertrang er i høj grad også det, den danske, ikke-militante propaganda, der har mødt unge mennesker på sociale medier de seneste år, tapper ind i. Her omhandler propagandaen imidlertid hverken opdragelsen af kommende jihadkrigere eller kvinders rolle i ekspansionen af Islamisk Stat. I stedet er den ikke-militante propaganda, der blev delt af de danske salafi-grupper fra 2018 til midt 2021, overvejende centreret omkring ambitionen om at beskytte sine børn mod (for stor) vestlig indflydelse. Og propagandaen opfordrer kvinderne til at sikre deres børn en opdragelse i overensstemmelse med (specifikke fortolkninger af) skriften og traditionen. Kalifatet fortælles i den sammenhæng som et utopisk sted eller det ideelle samfund baseret udelukkende på islams skrift og tradition, imens Vesten fremstår som et dystopisk skræmmebillede.

Den ikke-militante propaganda reflekterer især over vanskeligheder ved at opdrage sine børn til en islamisk identitet i en vestlig kontekst. Og her tildeles kvinderne ansvaret for at beskytte den næste generation mod 'ilden', der ofte oversættes direkte til vestlige værdier. Særligt interessant er, at den aktuelle ikke-militante propaganda målrettet kvinder i høj grad knytter til den samtidige kontekst inden for Danmarks rammer. Og budskabet om at beskytte den kommende generation mod 'ilden' skrives ofte ind i en opfattelse af, at der eksisterer en politisk værdikamp mod islam i Danmark (se også rapporten "Fra væbnet kamp til Værdikamp" for nærmere præsentation af denne tematik).

Men store dele af den ikke-militante propaganda omhandler også (ligesom den militante propaganda) de børn, der lever i Mellemøsten og Nordafrika. Her fremsættes hjerteskrærende beretninger om børns liv og vilkår i verdens krigs- og konfliktzoner som for eksempel Syrien/Irak, Palæstina, Afghanistan, Libanon, Yemen og Sudan. Denne del af propagandaen er især præget af brutale billeder af døde børn, og den internationale situation præsenteres med fortællinger om Vestens ansvar og manglende indgriben. Den nyeste propaganda sætter især fokus på situationen i fangelejrene al-Hol og al-Roj, der ligger i de kurdisk-kontrollerede områder af Syrien, og hvor 90 % er kvinder og børn (CTA 2020; FE 2020).

Af særlig relevans herfor er, at forudsætningen for, at en propaganda skaber resonans, blandt andet er, at den formår at spille på eksisterende følelser af frygt og angst hos modtageren og omformulerer dem til vrede (Richards 2019; Ahmed 2014). Her er det en præmis, at problemstillingerne holdes enkle, og at fortællingerne er bygget op omkring klare modsætninger og et tydeligt skel mellem 'os' og 'dem'. Formålet med denne fremstilling er blandt andet, at individet får et klart defineret mål, hvor frustrationen og vreden kan rettes imod (Richards 2019; Ahmed 2014). Og i den danske, aktuelle propaganda er det i høj grad Vesten såvel som den danske stat.

Og imens det er en afgørende pointe, at salafistiske miljøer ikke generelt kan ligestilles med ekstremisme, er spørgsmålet, hvorvidt salafi-propaganda, der ikke kan kategoriseres som militant, i nogle tilfælde alligevel kan bidrage til en radikaliseringsproces og i sidste ende skabe en handletrang. Selv i de tilfælde, hvor det ikke har været intentionen hos afsenderen af propagandaen, og hvor militante handlinger ikke nødvendigvis billiges af den specifikke gruppe.

Opsummering og konklusion

Denne rapports ambition var at stille skarpt på den kvindespecifikke propaganda inden for det danske, online salafi-miljø. Formålet hermed var at skabe et konkret indblik i, hvordan den danske salafi-propaganda henvender sig til kvinder, og hvordan det har ændret sig over tid. Formålet var også mere specifikt at skabe en forståelse af kompleksiteten i den kvindespecifikke rekrutteringspropaganda, der har floreret på sociale medier de sidste ti år – ikke mindst kompleksiteten i den propaganda, der er blevet delt de senere år op til midt 2021. Her er skellet mellem militant og ikke-militant propaganda blevet mere uklart. Og rapporten reflekterer derfor over, hvordan ikke-militant propaganda (også) kan tjene som dynamik i radikaliseringsprocesser.

Rapporten præsenterede indledningsvist, hvordan den militante del af den danske propaganda delt fra 2011 til slut 2017 kaldte kvinder til væbnet jihad gennem referencer til traditionelle fortolkninger af skriftens retningslinjer for 'defensiv jihad'. Her demonstrerede rapporten, hvordan væbnet jihad blev præsenteret som en pligt for mænd såvel som kvinder, når islam er under angreb. Rapporten demonstrerede også, hvordan den militante propaganda opfordrede nutidens kvinder til at gå i fodsporene af de kvindelige krigere, der på profetens tid forsvarede islam på slagmarken. Beretningerne om fortidens kvindelige krigere adresserede især et (oplevet) vestligt syn på muslimske kvinder som undertrykte og mandsdominerede. Herved blev jihad ikke kun fremstillet som et forsvar for islam men også en bekæmpelse af og modstand mod stereotype opfattelser af muslimske kvinder. Og igennem fortællinger om fortidens kvindelige krigeres voldsparathed og handlekraft opsatte propagandaen modfortællinger til opfattelsen af islam som kvindeundertrykkende. Positionen som kvindelig kriger fremstod således som en religiøs pligt såvel som kilde til en stærk selvidentitet og (em)power(ment).

Rapporten så herefter på den propaganda, der har mødt de unge på sociale medier fra 2018 til midt 2021. Her er det eksplicitte kald til væbnet jihad (næsten) væk. I stedet er denne propaganda i endnu højere grad centreret omkring (opfattelsen af) Vestens manglende tolerance over for muslimske kvinders ønske om at definere sig inden for et konservativt religiøst paradigme. Propagandaen beretter især om en politisk hetz mod 'den muslimske kvinde' og oplevelsen af en statslig bekrigelse af muslimsk identitet. Disse diskussioner placeres især inden for emner som (anti)feminisme, religiøst søsterskab og kvindens rolle i islam, og der kaldes til modstand mod det, som opleves som et angreb på muslimer og islam i Danmark. Og rapporten argumenterede for, at den aktuelle, ikke-militante propaganda hermed favner langt bredere og adresserer langt flere

end et kald til væbnet jihad i Mellemøsten.

Et presserende spørgsmål blev således hvorvidt propaganda, der ikke kan kategoriseres som militant, i nogle tilfælde alligevel kan tjene som dynamik i radikaliseringsprocesser. Som demonstreret i rapporten lægger den ikke-militante propaganda, som deles på sociale medier i dag, sig tidsmæssigt i forlængelse af en periode, hvor eksplicite militante kald i høj grad fandt sted. Og den ikke-militante propaganda trækker på nogle af de samme narrativer som den militante – særligt i fortællingen om, at islam er under (ideologisk) angreb og i sit kald til modstand mod dette angreb og til forsvar af islam. Derfor argumenterer rapporten endvidere for, om propagandaens modtager potentielt kan ende med at opfatte sig selv som værende i en forsvarsposition mod samfundet i sådan en grad, at den ikke-militante propaganda på samme måde som den militante propagandas kald kan skabe en følelsesmæssig handletrang. Selv i de tilfælde, hvor det ikke har været propagandaens budskab, og hvor militante handlinger ikke billiges af den specifikke gruppe.

Men hvad betyder det for det forebyggende arbejde? Som fremhævet gennem rapporten er det en kombination af faktorer på individ-, gruppe- og samfundsniveau, der drager individer ind i ekstremistiske miljøer. Den online salafi-propaganda – militant såvel som ikke-militant – placerer sig i sin rekrutteringsstrategi på alle tre niveauer. Imidlertid adskiller den ikke-militante propaganda sig fra den militante ved i endnu højere grad at omhandle identitetsproblematikker og tappe ind i emner som følelsen af social eksklusion og oplevet diskrimination eller decideret bekrigelse af islams ideologi. Særligt relevant herfor viser forskningen, at en følelse af manglende tilhørsforhold er blandt de afgørende drivkræfter i radikaliseringsprocesser (Wiktorowicz 2005; Sageman 2004; Lindekilde & Bertelsen 2015; Hemmingsen 2010). Nyere forskning udført under COVID-19 finder også, at religion fungerer som redskab til krisestyring. Og at religiøse organisationer fungerer som tilflugtssted og tilbyder social trøst i tider med krise (AEI 2020; PRC 2020). Dertil kommer, at oplevelsen af at høre til et fællesskab er en af de mest velkendte årsager til, at et individ tilslutter sig et ekstremistisk miljø.

Denne rapport's sidste argument bliver derfor, at forskningen såvel som det forebyggende arbejde vil stå endnu stærkere, hvis den stadig dominerende antagelse af, at det overvejende er krigsvideoer og voldspropaganda, der har radikaliserings- og mobiliseringspotentiale, blev erstattet af en bredere forståelse af online-radikaliseringsprocesser, der også tager højde for ikke-militante budskabers stærke tiltrækningskraft.

Mere specifikt er sociale medier blevet en uundgåelig del af vores hverdag. Det er her, vi danner netværk og fællesskaber. Og det er blandt andet her, vi får serveret vores information om og ofte specifikke syn på verdenssituationen. Denne information bliver målrettet os ved hjælp af sociale mediers teknologiske funktioner som for eksempel algoritmer. I den sammenhæng taler man ofte om ekkokamre, som netop kan være et resultat af den filtrering, algoritmer er sat til at lave, men som også kan opstå på grund af individets sociale omgangskreds og individuelle præferencer online. Dette kan bidrage til, at specifikke virkelighedsopfattelser udvikles og forstærkes. Netop derfor er den del af det danske forebyggelsesarbejde, der tilstræber at forebygge radikalisering og ekstremisme ved et bredt fokus på, hvordan især unge kan hjælpes til at styrke deres kritiske tilgang til SoMe-materiale og opbygge en 'digital dannelse', særligt afgørende. Og imens denne rapport's formål var at bidrage med generel baggrundsviden kan den med fordel suppleres med konkrete initiativer udarbejdet af Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, når man som fagperson på forskellige måder arbejder med, hvordan man kan hjælpe unge til at modstå eller modarbejde voldsaccept såvel som rekruttering fra ekstremistiske miljøer online.

Det understreges igen, at eksemplerne fra den danske salafi-propaganda er udtryk for specifikke læsninger, oversættelsesvalg og fortolkninger af skrift og tradition. Rapporten beskriver altså ikke danske muslimers holdninger til fx jihad og køn. Den beskriver de udvalgte, danske salafi-gruppers holdning til dette. Derudover omhandler rapporten ikke islam, men en retning, eller politisk ideologi om man vil, inden for islam. Rapporten omhandler hermed ikke 'dansk islam', men salafisme inden for en dansk kontekst.

Rapporten dækker datamæssigt en tidsperiode på ti år (fra 2011 til midt 2021). Den er hermed et øjebliksbillede af generelle mønstre og tendenser i den propaganda, der i den periode møder de unge, som færdes i det online salafi-miljø i Danmark. Som demonstreret i rapporten præges propagandaen blandt andet af national/ international politik; magtbalancen på den internationale jihadarena og situationen i Mellemøsten krigs- og konfliktområder. Og den danske salafi-propaganda vil formentligt ændre karakter i fremtiden.

Rapporten er et produkt af et uafhængigt forskningsprojekt finansieret af Nationalt Center for forebyggelse af Ekstremisme. Projektet er udført af Sara Jul Jacobsen, der har en kandidatgrad i Religionsvidenskab fra Aarhus Universitet og en Ph.d.-grad i kvinder og militant islam.

Litteraturliste

Ahmed, Leila. 1992. *Women and Gender in Islam: Historical Roots of a Modern Debate*. Yale: Yale University Press.

Ahmed, Sara. 2004. *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Banks, Cyndi. 2019. "Introduction: Women, Gender, and Terrorism: Gendering Terrorism." *Women & Criminal Justice*, 29:4-5, 181-187, DOI: 10.1080/08974454.2019.1633612 To link to this article: <https://doi.org/10.1080/08974454.2019.1633612>

Brown, Katherine E. 2020. *Gender, Religion, extremism*. Oxford: Oxford University Press.

Cook, David. 2007. *Martyrdom in Islam*. Cambridge: Cambridge University Press.

Cook, Joanna. 2020. *A womans place*. Oxford: Oxford University Press.

Crenshaw, Kimberle. 1991. "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color." *Stanford Law Review* 43 (6): 1241–299. DOI: 10.2307/1229039.

Gentry, Caron E. 2012. "Thinking about Women, Violence, and Agency." *International Feminist Journal of Politics* 14 (1): 79–82. DOI: 10.1080/14616742.2011.631420.

Hegghammer, Thomas. 2008. "Islamist violence and regime stability in Saudi Arabia." *International Affairs* 84 (4): 701–715: <http://www.jstor.org/stable/25144872>.

Hegghammer, Thomas. 2011. "The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad." *International Security* 35 (3): 53-94: https://doi.org/10.1162/ISEC_a_00023.

Hegghammer, Thomas. 2013a. "Should I Stay or Should I Go? Explaining Variation in Western Jihadists' Choice between Domestic and Foreign Fighting." *American Political Science Review* 107

(1): 1-15: <https://doi.org/10.1017/S0003055412000615>.

Hegghammer, Thomas. 2013b. "The recruiter's dilemma: Signalling and rebel recruitment tactics." *Journal of Peace Research* 50 (1):3-16: <https://doi.org/10.1177/0022343312452287>

Hegghammer, Thomas. 2017. *Jihadi Culture*. Cambridge. Cambridge University Press.

Hegghammer, Thomas. 2020. *The Caravan*. Cambridge. Cambridge University Press.

Hoyle, Carolyn, Alexandra Bradford & Ross Frenett. 2015. "Becoming Mulan? Female Western Migrants to ISIS." *Institute for Strategic Dialogue*: https://www.isdglobal.org/wp-content/uploads/2016/02/ISDJ2969_Becoming_Mulan_01.15_WEB.pdf.

Jacobsen, Sara Jul. 2016. "Mother, martyr wife or *mujahida*: 'The Muslim Woman' in Danish Online Jihadi-Salafism." *Tidsskrift for Islamforskning* 10 (1): 165–87: <https://doi.org/10.7146/tifo.v10i1.24880>.

Jacobsen, Sara Jul. 2019. "Calling on Women: Female-Specific Motivation Narratives in Danish Online Jihad Propaganda." *Perspectives on Terrorism* 13 (4): 14–26: <https://www.jstor.org/stable/26756700>.

Jacobsen, Sara Jul. 2020. *Kvindespecifik jihadpropaganda - Subjektpositioner, motiveringsnarrativer og mobiliseringspotentiale: En undersøgelse af diskursive praksisser, materialitet og følelser i dansk online jihadi-salafisme*. Ph.d.-afhandling, Roskilde Universitet.

Klausen, Jytte. 2015. "Tweeting the Jihad: Social Media Networks of Western Foreign Fighters in Syria and Iraq." *Studies in Conflict & Terrorism* 38 (1): 1–22. DOI: 10.1080/1057610X.2014.974948

Lahoud, Nelly. 2014. "The Neglected Sex: The Jihadis' Exclusion of Women From Jihad." *Terrorism and Political Violence* 26 (5): 780–802: DOI: [10.1080/09546553.2013.772511](https://doi.org/10.1080/09546553.2013.772511)

Latif, Mehr; Kathleen Blee, Matthew DeMichele & Pete Simi. 2020. "Do White Supremacist Women Adopt Movement Archetypes of Mother, Whore, and Fighter?" *Studies in Conflict & Terrorism*: <https://doi.org/10.1080/1057610X.2020.1759264>.

Loken, Meratith & Zelenz, Anna. 2018: "Explaining extremism: Western women in Daesh." *European Journal of International Security*, 3 (1), 45-68. DOI: 10.1017/eis.2017.13.

Malik, Nikita & Haras Rafiq. 2015. "Caliphettes: Women and the Appeal of Islamic State." Quilliam foundation. <http://www.quilliamfoundation.org/wp/wp-content/uploads/publications/free/caliphettes-women-and-the-appeal-of-is.pdf>

Margolin, Devorah. 2016. "A Palestinian Woman's Place in Terrorism: Organized Perpetrators or Individual Actors?" *Studies in Conflict and Terrorism* 39 (10): 912, 918:

DOI: [10.1080/1057610X.2016.1148934](https://doi.org/10.1080/1057610X.2016.1148934).

Maher, Shiraz. 2016. *Salafi-Jihadism: The History of an Idea*, Oxford: Oxford University Press.

Melegrou-Hitchens, Alexander. 2020. *Incitement*. Harvard University Press, Cambridge.

Ness, Cindy D. 2005. "In The Name of the Cause: Women's Work in Secular and Religious Terrorism." *Studies in Conflict & Terrorism* 28 (5): 353-373: DOI: [10.1080/10576100500180337](https://doi.org/10.1080/10576100500180337)

OSCE. 2019. "Understanding the Role of Gender in Preventing and Countering Violent Extremism and Radicalization That Lead to Terrorism." Published by the Organization for Security and Co-operation in Europe Vienna: <https://www.osce.org/secretariat/420563?download=true>.

Pearson, Elizabeth. 2015. "The Case of Roshonara Choudhry: Implications for Theory on Online Radicalization, ISIS Women, and the Gendered Jihad." *Policy & Internet*. DOI: 10.1002/poi3.101.

Pearson, Elizabeth. 2018. *Why Men Fight and Women Don't: Masculinity and Extremist Violence*. Tony Blair Institute for Global Change. <https://institute.global/insight/co-existence/why-men-fight-and-women-dont-masculinity-and-extremist-violence>.

Pearson, Elizabeth. 2020. "Gendered Reflections? Extremism in the UK's Radical Right and al-Muhajiroun Networks", *Studies in Conflict & Terrorism*, DOI:10.1080/1057610X.2020.1759270.

Pearson, Elizabeth & Emily Winterbotham. 2017. "Women, Gender and Daesh Radicalisation." *The RUSI Journal* 162 (3): 60–72. DOI: 10.1080/03071847.2017.1353251.

Peters, Rudolph. 2004. *Jihad i klassisk og moderne islam*. København: Forlaget Vandkunsten.

Richards, Julian. 2019. "Propaganda i en ekstremistisk sammenhæng", Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme.

Saltman, Erin Marie & Malanie Smidth. 2015. "Till Martyrdom do Us Appart – Gender and the ISIS Phenomenon." London: Institute for Strategic Dialogue.

Sjoberg, Laura. 2018. "Jihadi brides and female volunteers: Reading the Islamic State's war to see gender and agency in conflict dynamics" *Conflict Management and Peace Science* 35:3, pages 296-311. <https://doi.org/10.1177/0738894217695050>.

Speckhard, A. 2015. "Female terrorists in ISIS, al Qaeda and 21st century terrorism." *Trends Research*. <http://trendsinstitution.org/wpcontent/uploads/2015/05/Female-Terrorists-in-ISIS-al-Qaeda-and-21st-Century-Terrorism-Dr.-Anne-Speckhard.pdf>

Speckhard, A. 2016. "Brides of ISIS: The Internet seduction of Western females into ISIS."

Homeland Security Today 13 (1): 38–40:

[Downloads/Speckhard2016BridesofISISInternetSeductionofWesternWomen.pdf.](#)

Topal, Mustafa Kemal. 2021. *Kvindekrigere i den kurdiske nationalbevægelse PKK - Et*

kønsreflekteret perspektiv, Ph.d.-afhandling, Roskilde Universitet.

Von Knop, Katharina. 2007. "The Female Jihad: Al Qaeda's Women." *Studies in Conflict &*

Terrorism 30 (5): 397–414. DOI: 10.1080/10576100701258585.

Wiktorowicz, Quintan. 2005. *Radical Islam Rising: Muslim Extremism in the West*. Maryland:

Rowman & Littlefield, Publishers, Inc.

Wiktorowicz, Quintan. 2006. "Anatomy of the Salafi Movement." *Studies in Conflict & Terrorism*

29: 207–239: DOI: [10.1080/10576100500497004.](#)

Winter, Charlie & Devorah Margolin. 2017. "The Mujahidat dilemma: Female Combatants and

the Islamic State" *CTCSENTINEL* 10 (7): 23-29: [https://ctc.usma.edu/app/uploads/2017/08/CTC-](https://ctc.usma.edu/app/uploads/2017/08/CTC-Sentinel_Vol10Iss7-9.pdf)

[Sentinel_Vol10Iss7-9.pdf.](https://ctc.usma.edu/app/uploads/2017/08/CTC-Sentinel_Vol10Iss7-9.pdf)

Winterbotham, Emily. 2020. "What Can Work (And What Has Not Worked) in Women-Centric

P/CVE Initiatives", Royal United Services Institute for Defence and Security Studies:

https://rusi.org/sites/default/files/pcve_womencentric_initiatives_updated_final_web_version_0.pdf

